

Oversatt litteratur på kartet - en digital presentasjon av den norske oversettelsehistorien

Visualisering av data i Humsam
HF innovasjonsdager 12. og 13.mars 2024

D-lab NTNU

 Bibliotekutvikling.no

Om prosjektet «verden på norsk»

Mål: utvikle åpent tilgjengelige digitale ressurser.

Første skritt: Søkbar oversikt over all litteratur oversatt til norsk (etter ca 1800)

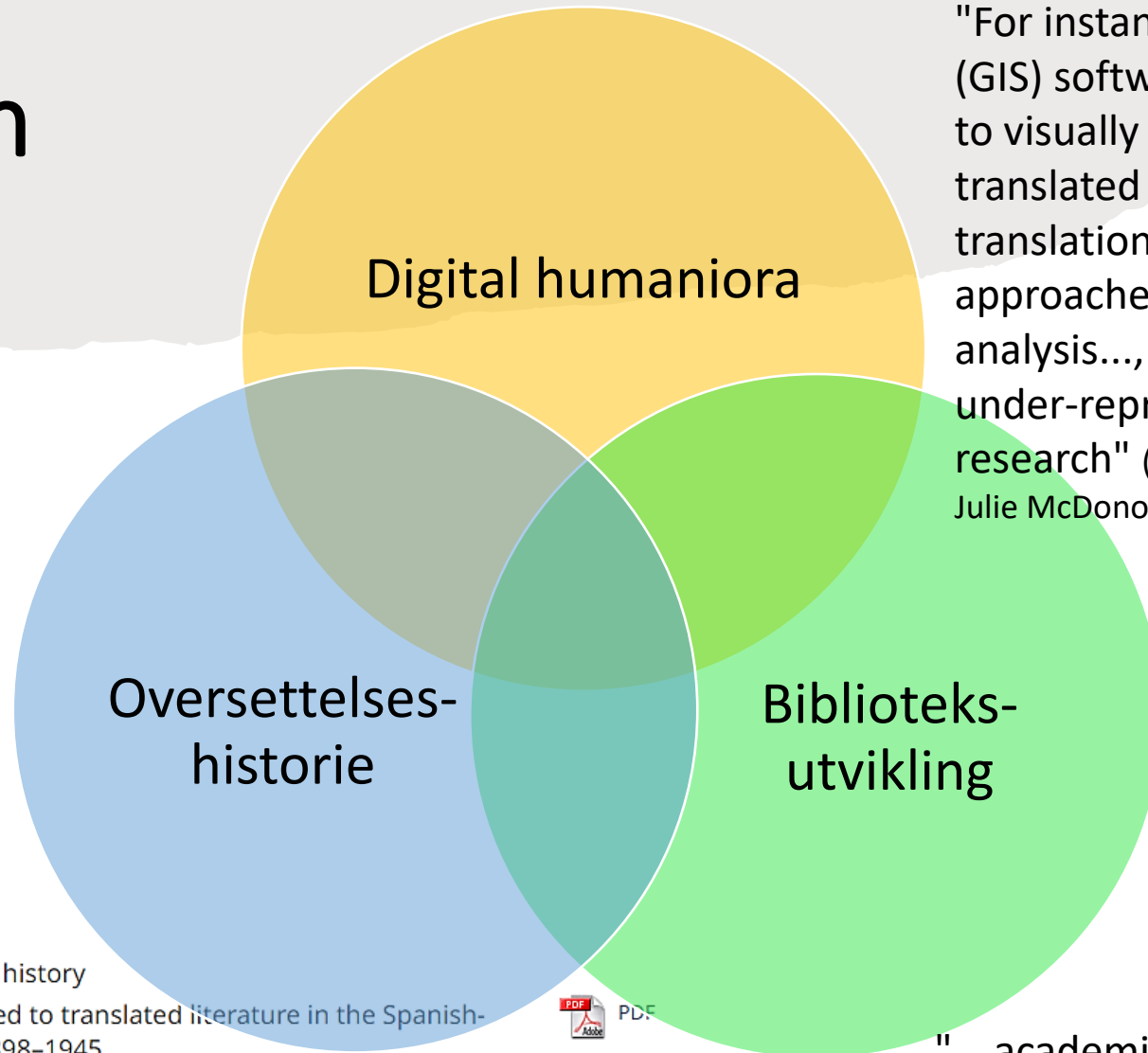
Digitalt, interaktivt **kart** som viser **bibliomigrasjonsmønstre** (hvordan oversatt litteratur kommer inn i det norske litterære systemet)

Et **korpus** av avisannmeldelser av oversatt litteratur

- Samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket og biblioteket på NTNU (senere også HiØ og HINN)
- Samarbeid med Lars Magne Tunglund fra *DH lab* ved NB

Bakgrunn

"For instance, geographic information systems (GIS) software... has not been used extensively to visually explore geographic references in translated works or geographic networks of translation publishers, while computational approaches such as geospatial..., sentiment analysis..., and automated image analysis... seem under-represented in TS [Translation Studies] research" (*Digital research methods for Translation studies*, Julie McDonough Dolmaya, Routledge, 2023, s.2)

"... academic librarians could be involved in DH scholarship in depth, through taking more advanced roles" (Zhang, Xue & Xue, 2021, s. 6)

OA Big translation history

Data science applied to translated literature in the Spanish-speaking world, 1898–1945

Author(s): Diana Roig-Sanz^{1,2} , Laura Fóllica¹

 View Affiliations

Source: Translation Spaces, Volume 10, Issue 2, Nov 2021, p. 231 - 259

DOI: <https://doi.org/10.1075/ts.21012.roi>

Received: 27 Mar 2021 Accepted: 01 Sept 2021 Version of Record published : 14 Oct 2021

Veien hit

Meny ← Tjenester og verktøy ← Kunnskapsressurser ← Samlinger og manuskripter ← Norsk Folkeminnesamling ← Samlinger ← Eventyr og sagn

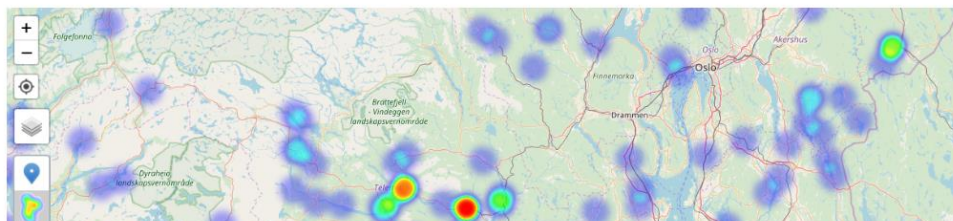
Eventyr

Sagn

Det nordiske sagnkartet

Det nordiske sagnkartet

Hekser og trollmenn, spøkelser, varulver, smådjevler og troll. Sagnkartet er en digital plattform med tusenvis av fortellinger fra Norge og Sverige fra våre folkeminnesamlinger.

Gå til sagnkartet (frigg.isof.se) →

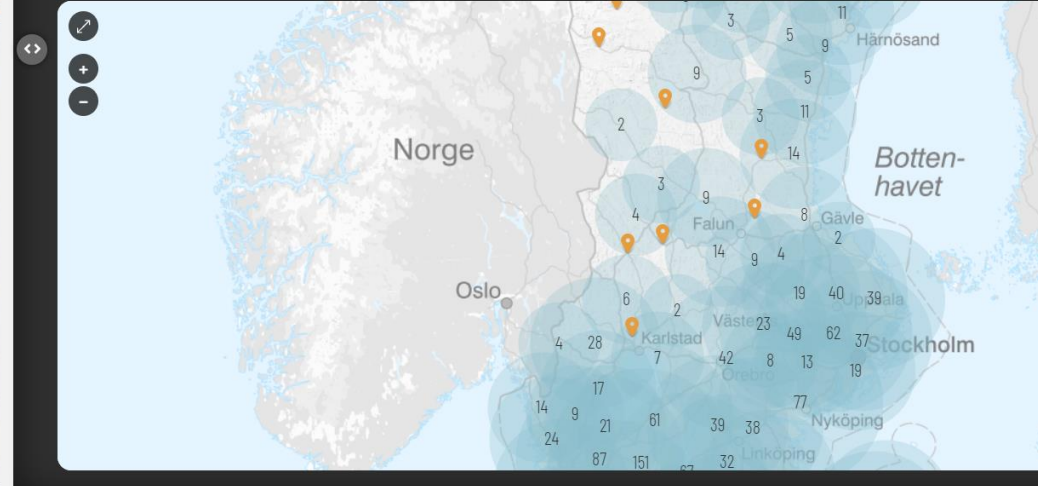

Iconographia Mediaevalis Suetica

→ Om verktøyet

Sök efter kyrka...

Hela arkivet Kalkmålning Träskulptur Krucifix Dopfunt Altarskåp Övrigt

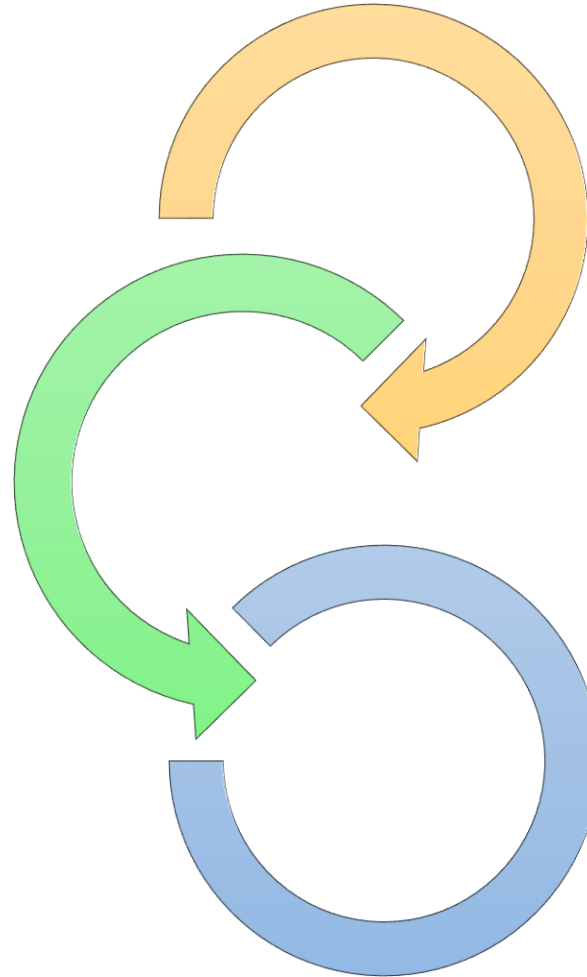
<https://iconographia.dh.gu.se/>

<https://www.hf.uio.no/ikos/tjenester/kunnskap/samlinger/norsk-folkeminnesamling/samlinger/eventyr-sagn/sagnkart/>

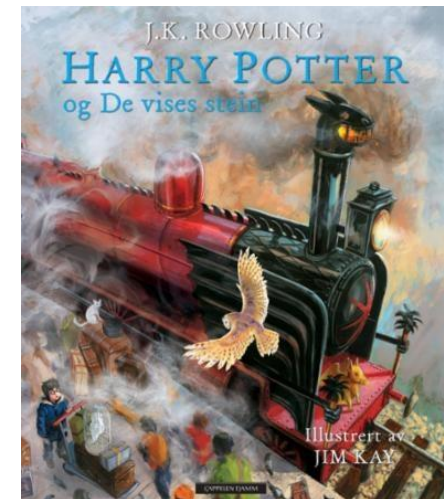
Veien hit

Eksempler på titler vi ikke finner:

- *Pannekakerøre* av Sven Nordqvist (oversatt fra svensk til norsk i 1984) Er det fordi det er en barnebok? Finner mye annet av samme forfatter.
- *Far; En kvinne* av Annie Ernaux (oversatt fra fransk til norsk i 2021) Er den for ny?
- *Cherry Ames*-serien av Helen Wells (oversatt fra amerikanskengelsk til norsk på 50- og 60-tallet) Får bare 3 treff i appen, men tyvetalls treff i Nettbiblioteket, digitaliserte fulltekst.
- *Ingen folkefest. Forteljingar frå Java* av Pramoedya Ananta Toer (oversatt fra indonesisk til nynorsk). Kom i 2023.

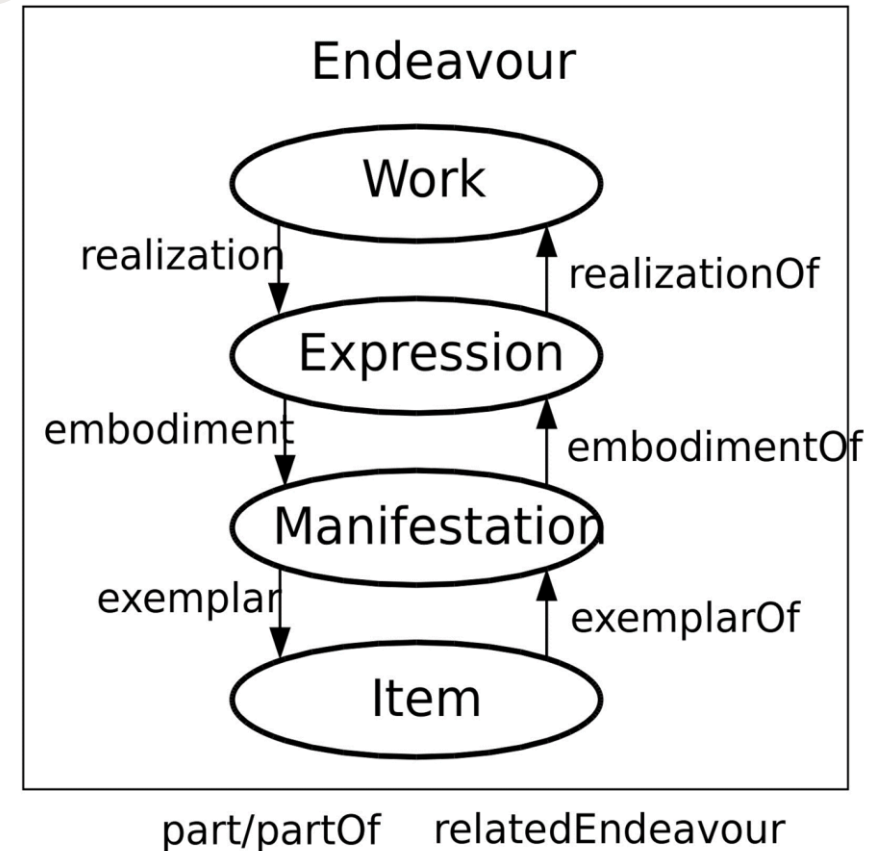

- Sekundæroversettelser
- Verdensdeler- Land- mer detaljert?
- Sjekke opphavsrett: Balanse mellom open access og open research
- Koble titler i kartkorpus med titler i anmeldeskorpus?
- Kjønn på forfatter og kjønn på oversetter
- Paratekst: titler, omslag... Mulig å analysere i forlengelsen
- Visualisere en katalog

Bakgrunn: Bibliografiske data hos NB

- MARC 21, RDA, FRBR
- nb.no, fulltekst, dhlab
- Identifisere oversatte
- Informasjon om oversatte verk

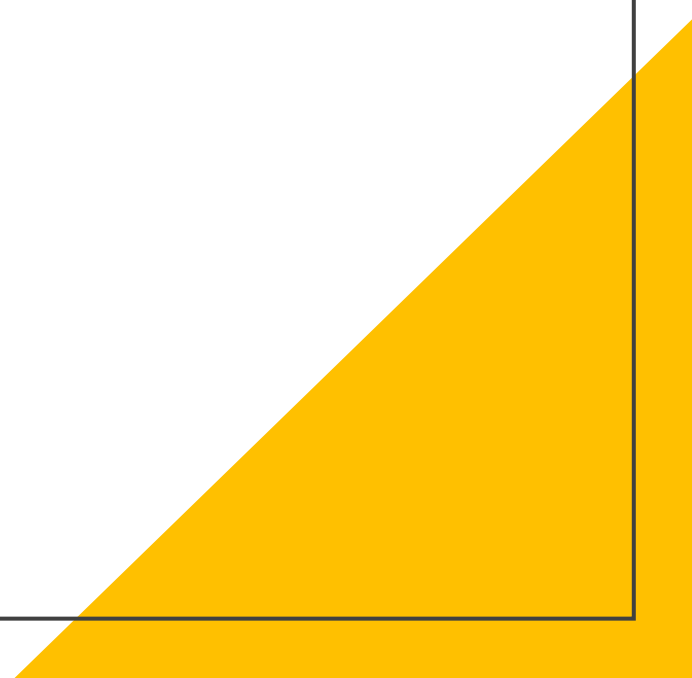

Indikasjoner på at vi har en norsk oversettelse

- Språket i ressursen vi ser på er norsk: 041\$a og/eller Leader[35-37] inneholder 'nno', 'nob' eller 'nor'
- OG minst ett av følgende:
- 041\$h (originalspråk) er noe annet enn norsk
- 246\$i 'Originaltittel:' finnes
- 700\$i 'Oversettelse av:' finnes
- 700\$a<>\$4 'trl' finnes
- 700\$a<>\$e 'overs.' finnes
- 765 finnes (brukes ikke så mye)

Utfordringer

- Lite informasjon om “originalverk”. Tittel + Forfatter. Potensielt tvetydig
  - Mangler helt i mange tilfeller.
  - Hva vil det si at et verk er det “originale”?
  - Førsteutgaver
  - Simultanutgivelser
  - Begrenset informasjon om sted
  - Tvetydighet om sted
-

Kilder

- WorldCat
- Hathitrust
- Andre nasjonalbibliotek
- Open Library
- Wikidata

WorldCat

Tjeneste fra OCLC, basert i USA

Pro:

- Behandler bibliografiske data fra medlemsbiblioteker
- Følger biblioteksstandard

Con:

- Lukket
- Kommersiell aktør

Hathitrust

Samarbeid mellom amerikanske forskningsbiblioteker

Pro:

- Åpne data
- Mye(!) data
- Følger biblioteksstandard

Con:

- Fokus på faglitteratur, bøker i det fri

Andre nasjonalbibliotek

Pro:

- Som regel åpne
- Følger biblioteksstandard

Con:

- Som regel fokusert på ett land
- Heterogene data

Wikidata

Wikimedia foundation

Pro:

- Åpne data
- Lenket informasjon om forfattere, land, osv.

Con:

- Ikke bibliografiske data
- Kompleks datastruktur
- Mangler mer obskure utgivelser

Open Library

Del av Internet Archive

Pro:

- Åpne data
- Følger bibliografisk standard
- Ønsker å kartlegge alle bøker
- Gode utviklerverktøy

Resultat

~70 000 treff

Mer testing trengs

- Bias i datasett $\Leftrightarrow$ bias i NBs samling
- Feil i poster
- Korrekte treff -> tvetydige navn/forfatter kombinasjoner
- [App](#)

Konklusjon

- Erfaringer med å jobbe i tverrfaglig prosjekt
- Åpne bibliografiske data